

Udruženje “POP – podrška, obrazovanje, pravo”

INFO-PRIRUČNIK:

**Kako smo reagovali na
nepravilnosti u procesu
izmene zakona?**

POP

Novi Sad
Decembar 2023.

Sadržaj:

1. Uvod ili: Zašto još jedan priručnik?.....	1-2
2. Skica aktuelnog pravnog okvira: Šta je šta?.....	3-5
3. Naše iskustvo – Radna grupa za izradu Nacrta izmena i dopuna Zakona o dobrobiti životinja	6-15
4. “Modle”.....	16
5. Šta još može biti korisno	17-22
6. Lista zakona i drugih propisa, priručnika i portala.....	23-25

Uvod ili: Zašto još jedan priručnik?

Internet, dobro stare biblioteke, a sada i softverski alati koji koriste veštačku inteligenciju, omogućavaju nam da brzo i relativno lako pronađemo ako ne konačna rešenja, onda bar smernice i putanje za dolazak do odgovora koji nas interesuju. Brošure, vodiči, video-priručnici, specijalizovani sajtovi i portali koji imaju za cilj da objasne i olakšaju građanima i građankama aktivno učešće u društvenom životu i donošenju odluka dostupni su u značajnom broju i mogu da pomognu.

Međutim, za organizacije i pojedince/ke koji zalaganje za svoju viziju zajednice vide i kroz učešće u procesima kreiranja, donošenja i praćenja primene propisa, brzina i kontinuitet promena pravnog okvira, i pored svih dostupnih alata i mehanizama, mogu uneti nesigurnost i otežati nameru da se u ove procese uključe. Ne analizirajući razloge, kao ilustraciju navešćemo podatke iz najnovijeg izveštaja o radu najvišeg zakonodavnog tela u Republici Srbiji¹: poslednji saziv parlamenta² za svega godinu i tri meseca usvojio je čak 197 pravnih akata – 105 zakona i 92 ratifikacije međunarodnih ugovora i sporazuma. Kako navodi “Otvoreni parlament”, oboren je rekord u broju donetih zakon po danu zasedanja – 2,77 zakona dnevno za ukupno 71 radni dan; 13 odsto zakona usvojeno je po hitnom postupku.

Iako je država Srbija u poslednjih desetak godina reformisala i osavremenila i javnu upravu i postupke u oblastima planiranja, zakonodavstva i uređenja sfere javnih politika, pojedini doneti propisi nisu dovoljno precizni, mehanizmi za šire učešće javnosti u postupcima donošenja odluka ne primenjuju se dosledno i “često se sprovode samo iz formalnih razloga”, dok se sami procesi “doživljavaju kao nedovoljno transparentni”³.

Verujući da ono što smo kao udruženje pokušali do sada da isprobamo u praksi može ohrabriti organizacije civilnog društva i pojedince/ke da se i u ovakvom okruženju opredele za aktivnosti uključivanja u procese donošenja odluka koje vode državni organi na svim nivoima vlasti, zaključili smo da ima smisla pripremiti i publikovati još jedan priručnik.

¹ Otvoreni parlament “Godišnji izveštaj o posmatranju rada Narodne skupštine XIII saziv 2022-2023. godine”

² U vreme pripreme ove publikacije u Republici Srbiji raspisani su vanredni parlamentarni izbori; izbori su zakazani za 17. decembar 2023. godine

³ Beogradska otvorena škola “Pogledi na partnerstvo: Javne politike i prakse učešća organizacija civilnog društva u procesima donošenja odluka”

U prvom delu, izdvojili smo nekoliko osnovnih informacija koje mogu olakšati snalaženje u aktuelnom pravnom sistemu Republike Srbije.

Predstavljajući, korak po korak, kako smo se našli u radnoj grupi za izradu nacрта izmena i dopuna zakona i šta smo morali i/ili želeli da uradimo kako bismo utvrdili da li je proces koji vodi državni organ, u ovom slučaju ministarstvo, transparentan i zakonit, u drugom delu naveli smo mehanizme i alate koje smo koristili i izlistali gde se mogu pronaći detaljnije informacije o svakom od njih.

U narednom poglavlju, objedinili smo primere predstavljeni koje smo, koristeći ove mehanizme, upućivali državnim organima jer su upravo “modeli” (“modle”) dopisa ono što je često nedovoljno dostupno a smatramo da zainteresovanima koji nisu iz pravne struke ili administracije može biti od koristi. Četvrti deo sadrži izdvojene obavezne korake na putu donošenja zakona, uz dodatne informacije koje su i nama u dosadašnjoj praksi nedostajale da bismo u ovom procesu pravilno učesvovali.

Na kraju, sačinili smo otvorenu listu organa kojima možemo da se obratimo i relevantnih propisa, uz poziv svima koji je vide kao informativnu i upotrebljivu da nam pošalju predloge i sugestije za dopunu.

2. Skica aktuelnog pravnog okvira: Šta je šta?

Najviši pravni akt Republike Srbije je Ustav i sa njim moraju biti usaglašeni svi doneti zakoni i drugi opšti akti.

Potvrđeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava čine sve značajniji deo pravnog poretka naše države – oni ne smeju biti u suprotnosti sa Ustavom, a zakoni i drugi opšti akti doneti u Republici Srbiji ne smeju biti u suprotnosti sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Kada su u pitanju domaći opšti pravni akti, Ustav propisuje njihovu hijerarhiju:

- svi podzakonski akti Republike, opšti akti organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, političkih stranaka, sindikara, udruženja građana, kao i kolektivni ugovori moraju biti saglasni zakonu,
- statuti, odluke i svi drugi opšti akti autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave moraju biti saglasni sa zakonom,
- svi opšti akti autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave moraju biti saglasni njihovim statutima.

Pogledajte: Ustav Republike Srbije⁴

Javne politike predstavljaju pravce delovanja države, autonomne pokrajine i lokalnih vlasti u određenim oblastima, a kako bi se postigli željeni ciljevi na nivou društva. Republika Srbija je 2018. godine donela Zakon o planskom sistemu. Ovim Zakonom uređuje se “upravljanje sistemom javnih politika i srednjoročno planiranje, vrsta i sadržina planskih dokumenata koje u skladu sa svojim nadležnostima predlažu, usvajaju i sprovode svi učesnici u planskom sistemu, međusobna usklađenost planskih dokumenata, postupak utvrđivanja i sprovođenja javnih politika i obaveza izveštavanja o sprovođenju planskih dokumenata, kao i shodna primena obaveza sprovođenja analize efekata na propise i na vrednovanje učinaka tih propisa”.

Planskim dokumentom učesnik u planskom sistemu postavlja ciljeve i prioritete i planira mere i aktivnosti za njihovo dostizanje, u okvirima svoje nadležnosti. Ovi dokumenti obuhvataju: dokumente razvojnog planiranja (Plan razvoja, Investicioni plan, Prostorni plan, itd.), dokumente javnih politika (strategije, programi, koncept politike, akcioni planovi) i ostale planske dokumente. Za sve ove

⁴ Ustav Republike Srbije, “Službeni glasnik RS” br. 98/2006, 115/2021 - Amandmani I-XXIX, 16/2022

dokumente, koristi se objedinjeni naziv “dokumenti javnih politika”.

Pogledajte: [Zakon o planskom sistemu RS](#)⁵
Pogledajte: [Strategija reforme javne uprave u RS za period od 2021. do 2030. godine](#)⁶

Kako je regulisano donošenje zakona?

“Zakon je opšti pravni akt države koji u unapred utvrđenom zakonodavnom postupku donosi Narodna skupština.”⁷ Zakonom se uređuju društveni odnosi u svim oblastima života i on predstavlja osnov za donošenje drugih akata niže pravne snage (podzakonskih akata).

Donošenje zakona regulisano je Ustavom⁸, Zakonom o Narodnoj skupštini⁹, Poslovníkom Narodne skupštine¹⁰ i Poslovníkom Vlade¹¹, a spovođenje procesa i Zakonom o državnoj upravi¹².

Pogledajte: [Narodna skupština RS – stranica “Put zakona”](#)¹³

Kada je u pitanju uključivanje građana/ki, organizacija i zainteresovane javnosti u procese pripreme nacrtá zakona, mehanizmi su predviđeni ali ne uvek i obaveznost njihove primene. Nakon donošenja Zakona o planskom sistemu, izmenjen je Zakon o državnoj upravi pa je u posebnom članu (član 77) sada definisano da je organ državne uprave dužan da pored informisanja javnosti o početku izrade dokumenta i sprovođenja javne rasprave sprovede i konsultacije tokom pripreme nacrtá tako što će obezbediti otvorenost i delotvorno učešće javnosti u tom procesu.

2019. godine donete su smernice dobre prakse, sa ciljem da dodatno urede ovu oblast; smernicama su razrađeni modeli konsultacija koje državni organi mogu realizovati: putem veb aplikacije eKonsultacije, fokus grupe, okruglog stola, polustruktuiranog intervjua, panela, ankete ili prikupljanjem komentara.

5 Zakon o planskom sistemu RS, “Službeni glasnik RS” br. 30/2018

6 Strategija reforme javne uprave u Republici Srbiji za period od 2021. do 2030. godine, “Službeni glasnik RS” br. 42/2021, 9/2022

7 Zvanična internet prezentacija Narodne skupštine Republike Srbije

8 Ustav Republike Srbije, “Službeni glasnik RS” br. 98/2006, 115/2021 - Amandmani I-XXIX, 16/2022

9 Zakon o Narodnoj skupštini, “Službeni glasnik RS” br. 9/2010

10 Poslovník Narodne skupštine, “Službeni glasnik RS” br. 20/2012

11 Poslovník Vlade, “Službeni glasnik RS” br. 61/2006, 69/2008, 88/2009, 33/2010, 20/2011, 37/2011, 30/2013, 76/2014, 8/2019 (dr. uredba)

12 Zakon o državnoj upravi, “Službeni glasnik RS” br. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 30/2018 (dr. zakon), 47/2018

13 Zvanična internet prezentacija Narodne skupštine Republike Srbije

Pogledajte: Zakon o državnoj upravi¹⁴

Pogledajte: Pravilnik o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata¹⁵

Još jedne smernice – za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrtu, odnosno predloga propisa, donete su 2020. godine; u članu 6. napominje se da se predloženi postupci sprovode i prilikom izrade nacrtu zakona “kojim se bitno menja pravni režim u određenoj oblasti ili kojima se uređuju pitanja koja posebno zanimaju javnost”.

Pogledajte: Zaključak o usvajanju Smernica za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrtu, odnosno predloga propisa¹⁶

Nažalost, odredbe koje u gore navedenim propisima regulišu uključivanje javnosti u procese donošenja zakona, kao i obaveznost primene predviđenih mehanizama, nisu dovoljno precizne pa je ostavljen prostor da se ne sprovode u potpunosti u duhu demokratije.

Pogledajte: “Pogledi na partnerstvo: Javne politike i prakse učešća organizacija civilnog društva u procesima donošenja odluka”¹⁷

¹⁴ Zakon o državnoj upravi, “Službeni glasnik RS” br. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 30/2018 (dr. zakon), 47/2018

¹⁵ Pravilnik o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata, “Službeni glasnik RS” br. 51/2019

¹⁶ Zaključak o usvajanju Smernica za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrtu, odnosno predloga propisa, “Službeni glasnik RS” br. 8/2020, 107/2021

¹⁷ Beogradska otvorena škola “Pogledi na partnerstvo: Javne politike i prakse učešća organizacija civilnog društva u procesima donošenja odluka”

3. Naše iskustvo – Radna grupa za izradu **Nacrta izmena i dopuna Zakona o dobrobiti životinja**

Zakon o dobrobiti životinja¹⁸ donet je 2009. godine i prvi je poseban zakon u Republici Srbiji koji se bavi ovim pitanjem. Budući da je veći deo odredbi Zakona u primeni već 14 godina, od februara meseca 2023. godine ponovo je aktuelizovana diskusija o potrebi izmena i dopuna ovog pravnog akta.¹⁹

“POP – podrška, obrazovanje, pravo” svoje ciljeve ostvaruje i u sferi zaštite dobrobiti životinja, te smo 18. februara ove godine, kroz neformalne kontakte sa predstavnicima i predstavnicama udruženja koja deluju u ovoj oblasti i sa kojima smo prethodnih meseci razgovarali o eventualnom iskazivanju zainteresovanosti za učešće u procesu izmene ovog zakona, dobili na uvid fotografiju Rešenja Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede o formiranju Radne grupe za izradu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja. U ovom Rešenju navedeno je da je jedna od članica Radne grupe i članica našeg udruženja.

U odeljku koji sledi predstavimo hronološki²⁰ sve događaje i naša reagovanja vezana za ovu Radnu grupu, uz navođenje: a) onoga što nam se učinilo nedovoljno transparentno ili nezakonito, b) kako smo reagovali, c) koji od postojećih mehanizama za učešće javnosti smo iskoristili i gde o njemu možete pronaći više informacija.

18.02.2023. Naše članice neformalno dobijaju na uvid fotografiju Rešenja Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede o formiranju Radne grupe za izradu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja.

Šta smo primetili da nije u redu:

- U Rešenju je navedeno da je jedna od članica Radne grupe i članica našeg udruženja, iako nikakav zvaničan poziv za učešće u radu ovog tela nismo dobili, niti smo imali priliku da popunimo uobičajeni obrazac prijave za učešće predstavnika/ca civilnog sektora u radu posebnih radnih tela Vlade Republike Srbije;
- Pregledom zvaničnih stranica Ministarstva, Vlade i stranice

¹⁸ Zakon o dobrobiti životinja, “Službeni glasnik RS” br. 41/2009

¹⁹ NAPOMENA: Cilj publikacije koja je pred vama je informisanje o mehanizmima i alatima za učešće udruženja, građana i građanki i zainteresovane javnosti u procesima donošenja, izmena i praćenja primene zakona, pa na ovom mestu nećemo detaljnije otvarati pitanja i probleme vezane za oblast zaštite dobrobiti životinja

²⁰ NAPOMENA: O svim ovim aktivnostima, kako su se dešavale, javnost smo obavestavale na posebnoj stranici sajta našeg udruženja <https://www.pop.org.rs/blog-uzivo-zakon-o-dobrobiti-zivotinja/>

eKonsultacije nismo uspeli da pronađemo obaveštenje javnosti o početku procesa izmena ili donošenja zakona;
- Pregledom zvaničnih stranica Ministarstva i Vlade nismo uspeli da pronađemo javno objavljen dokument pomenutog Rešenja.

Kako smo reagovali:

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede 20.02.2023. upućujemo Zahtev za pristup informaciji od javnog značaja (ZPIJZ), putem kojeg smo tražili da nam dostave informaciju da li je ovo Rešenje zaista doneto, kao i da li je bio raspisan Javni poziv za učešće predstavnika i predstavnica udruženja i drugih organizacija u radu Radne grupe? Ukoliko jeste, kog datuma i na koji način je ovaj Javni poziv bio objavljen?

Koji mehanizam smo koristili?

Zahtev za pristup informaciji od javnog značaja (Primer A)

Kada i na koji način ovaj mehanizam može da se upotrebljava detaljno je objašnjeno na stranici Poverenika za informacije od javnog značaja.²¹

08.03.2023. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede nije odgovorilo na naš ZPIJZ u propisanom roku.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Obaveza organa je da na ZPIJZ odgovori bez odlaganja a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahteva.

Kako smo reagovali:

Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti uputili smo Žalbu protiv Ministarstva.

Koji mehanizam smo koristili?

Žalba zbog ćutanja uprave (Primer B)

Kada i na koji način ovaj mehanizam može da se upotrebljava detaljno je objašnjeno na stranici Poverenika za informacije od javnog značaja.²²

30.03.2023. Od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede dobili smo 27.03.2023. samo delimičan odgovor na naš ZPIJZ - Ministarstvo nas je informisalo: da je 17.02.2023. godine doneto Rešenje o formiranju Radne grupe za izradu Nacrta zakona o

21 Zvanična internet prezentacija Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti

22 Zvanična internet prezentacija Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti

izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja, da je 23.02.2023. godine sačinjeno Rešenje o dopuni ovog Rešenja, kao i da se navedeno rešenje ne objavljuje u Službenom glasniku Republike Srbije već se dostavlja članovima grupe.

Ministarstvo nam nije dostavilo odgovor na pitanje da li je bio raspisan Javni poziv za učešće predstavnika i predstavnica udruženja i drugih organizacija u radu Radne grupe.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Obaveza organa je da na ZPIJZ odgovori bez odlaganja a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahteva.²³

Kako smo reagovali:

Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti uputili smo novu Žalbu protiv Ministarstva zbog nedobijanja traženih informacija.

Koji mehanizam smo koristili?

Žalba Povereniku zbog nedobijanja traženih informacija (Primer C) Kada i na koji način ovaj mehanizam može da se upotrebljava detaljno je objašnjeno na stranici Poverenika za informacije od javnog značaja.²⁴

30.03.2023. Kako ni na adresu udruženja, ni na adresu naše članice koja je imenovana u Radnu grupu nije stiglo Rešenje o formiranju ovog radnog tela, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede upućujemo novi ZPIJZ putem kojeg tražimo da nam dostave ovaj dokument.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Samo Ministarstvo nas je u prethodnom odgovoru na ZPIJZ informisalo da se Rešenje o formiranju Radne grupe ne objavljuje u Službenom glasniku RS već se dostavlja direktno članovima/icama. Našoj članici Rešenje nije dostavljeno.

Kako smo reagovali:

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uputili smo ZPIJZ i tražili da nam dostave primerak Rešenja.

²³ Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, "Službeni glasnik RS" br. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010, 105/2021

Koji mehanizam smo koristili?

Zahtev za pristup informaciji od javnog značaja

Kada i na koji način ovaj mehanizam može da se upotrebljava detaljno je objašnjeno na stranici Poverenika za informacije od javnog značaja.²⁴

Traženo Rešenje, kao i Rešenje o njegovoj izmeni i dopuni, Ministarstvo nam je, kao odgovor na naš ZPIJZ, dostavilo 31.03.2023. I dalje ova Rešenja nismo dobili u propisanom postupku.

07.04.2023. Putem mejla, dobijamo odgovor Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede povodom Žalbe zbog nedobijanja informacija upućene Povereniku 30.03.2023. Ministarstvo nas je ovom prilikom obavestilo da nije bio raspisan javni poziv za učešće predstavnika i predstavnica udruženja i drugih organizacija u radu imenovane radne grupe.

15.06.2023. Putem mejla, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede poslalo je 09.06.2023. na adresu našeg udruženja obaveštenje o održavanju sastanka Radne grupe za izradu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja. U prilogu mejla nije bio dostavljen dnevni red; sastanak je zakazan za

16.06.2023. godine bez obrazloženja zašto se sa sastankom kasnilo, budući da su rokovi za dva zadatka poverena ovom radnom telu već prošla – jedan 31. marta, a drugi 30. aprila 2023. godine.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Ni u roku od 30, odnosno 60 dana, kako je propisano Zakonom o opštem upravnom postupku, nije nam dostavljeno Rešenje o formiranju radne grupe;
- Nije nam dostavljena informacija o izmeni rokova za izvršenje dela zadataka koji su postavljeni Radnoj grupi, iako su oni pre održavanja sastanka već prošli;
- Predviđeno je da Rešenje o formiranju Radne grupe stupi na snagu danom donošenja ali da proizvodi pravno dejstvo tek danom dostavljanja članovima/icama; našoj članici Rešenje nije dostavljeno.

Kako smo reagovali:

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uputili smo
- Žalbu zbog nedostavljanja Rešenja o formiranju Radne grupe i

²⁴ Zvanična internet prezentacija Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti

- Zahtev za sprovođenje ponovnog postupka za njeno obrazovanje a u skladu sa: Zakonom o planskom sistemu²⁵, Uredbom o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika²⁶, kao i Smernicama za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacрта, odnosno predloga propisa²⁷.

Koji mehanizam smo koristili?

Žalba Ministarstvu zbog nedostavljanja Rešenja (Primer D)

Osnov za pokretanje žalbe u ovom slučaju našli smo u članovima 145. i 153. Zakona o opštem upravnom postupku²⁸.

22.06.2023. Putem mejla, Ministarstvo nam dostavlja Zapisnik sa prvog sastanka Radne grupe; zapisnik je sačinjen bez dnevnog reda i mimo uobičajenih praksi koje bi omogućile transparentnost. Uz zapisnik, poslat je i prateći materijal, kao i poziv za drugi sastanak Radne grupe; ni za drugi sastanak nije pripremljen dnevni red.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Ceo proces izmena i dopuna zakona odvija se mimo propisanih procedura. Državni organ sačinjava službene akte na način koji nije u skladu sa pravilima kancelarijskog poslovanja.

Kako smo reagovali:

Republičkom sekretarijatu za javne politke uputili smo Molbu da se uključi u proces izrade Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja.

Koji mehanizam smo koristili?

Molba za uključivanje u proces (Primer E)

Osnov za upućivanje molbe pronašli smo u Uredbi o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinačnih dokumenata javnih politika.²⁹

30.06.2023. Pripremajući Molbu za Republički sekretarijat, ustanovili smo da još neke informacije o toku procesa izmena i dopuna zakona nisu javno dostupne ili je proces sproveden bez poštovanja predviđenih procedura.

²⁵ Zakon o planskom sistemu RS, "Službeni glasnik RS" br. 30/2018

²⁶ Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinih dokumenata javnih politika, "Službeni glasnik RS" br.8/2019

²⁷ Zaključak o usvajanju Smernica za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacрта, odnosno predloga propisa, "Službeni glasnik RS" br. 8/2020, 107/2021

²⁸ Zakon o opštem upravnom postupku, "Službeni glasnik RS" br. 18/2016, 95/2018 (autentično tumačenje), 2/2023

²⁹ Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinih dokumenata javnih politika, "Službeni glasnik RS" br.8/2019

Šta smo primetili da nije u redu:

- Ex-ante analiza efekata Zakona o dobrobiti životinja, za koji je pokrenut proces izmena i dopuna, predviđena članom 41. Zakona o planskom sistemu³⁰, nije javno dostupna,
- Obaveštenje o početku izrade Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja, predviđeno članom 32. Zakona o planskom sistemu, nije javno objavljeno.

Kako smo reagovali:

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uputili smo ZPIJZ sa pitanjem da li je urađena Ex-ante analiza.

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uputili smo ZPIJZ sa pitanjem da li je i gde objavljeno obaveštenje o početku izrade Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja.

Koji mehanizam smo koristili?

Zahtev za pristup informaciji od javnog značaja.

30.06.2023. Istražujući kome bi još mogli da se obratimo i ukažemo na sve uočene nepravilnosti u postupku, identifikovali smo kao organ koji bi u delokrugu svoje nadležnosti mogao da se uključi u proces i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Ceo proces izmena i dopuna zakona odvija se mimo propisanih procedura za obaveštavanje javnosti i smernica za uključivanje javnosti i organizacija civilnog društva u procese donošenja odluka.

Kako smo reagovali:

Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog uputili smo Molbu da se uključi u proces izrade Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja.

Koji mehanizam smo koristili?

Molba za uključivanje u proces

Osnov za upućivanje molbe pronašli smo u Smernicama za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrta, odnosno predloga propisa³¹.

³⁰ Zakon o planskom sistemu RS, "Službeni glasnik RS" br. 30/2018

³¹ Zaključak o usvajanju Smernica za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrta, odnosno predloga propisa, "Službeni glasnik RS" br. 8/2020, 107/2021

05.07.2023. Republički sekretarijat za javne politike informisao nas je da je, po našoj molbi, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uputio obaveštenje o obavezi uključivanja javnosti u proces izrade Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja.

12.07.2023. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede putem mejla dostavlja nam odgovor na ZPIJZ od 30.06.2023. godine, u kome navodi da, nije postojala obaveza da se uradi Ex-ante analiza.

12.07.2023. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede putem mejla dostavlja nam odgovor i na drugi ZPIJZ od 30.06.2023. godine, u kome nas informiše da nije objavljeno obaveštenje o početku izrade Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja.

19.07.2023. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, u odgovoru na naš dopis od 30.06.2023., obaveštava nas da ono nije u mogućnosti da, u skladu sa Smernicama, inicira uključivanje organizacija civilnog društva u proces izmena i dopuna Zakona o dobrobiti životinja jer je proces već u toku.

26.07.2023. Zbog svih uočenih nepravilnosti u procesu u koji smo, bez znanja i mimo procedura, bili uključeni, doneli smo odluku da napustimo Radnu grupu.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Ceo proces izmena i dopuna zakona odvija se mimo propisanih procedura.

Kako smo reagovali:

- Skupština udruženja donela je Odluku o istupanju iz Radne grupe za izradu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o dobrobiti životinja,

- Ministarki Jeleni Tanasković, kao predsednici, i članovima i članicama Radne grupe 29.07.2023. dostavili smo Informaciju o istupanju članice udruženja "POP – podrška, obrazovanje, pravo" iz ovog radnog tela, sa pratećim obrazloženjem.

Koji mehanizam smo koristili?

Odluka udruženja o istupanju iz Radne grupe (Primer F)

Informacija o istupanju iz Radne grupe (Primer G)

09.10.2023. Pošto od Ministarstva nismo dobili čak ni potvrdu o prijemu podneska, hteli smo da utvrdimo da li je naša članica još uvek formalno u sastavu Radne grupe.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Nakon odluke udruženja da istupi iz Radne grupe, moralo je biti doneto novo Rešenje o izmenama i dopunama Rešenja o formiranju Radne grupe, u kome bi se konstatovala ova promena; ovakvo Rešenje, ukoliko je doneto, nije bilo javno dostupno niti dostavljeno našoj članici/našem udruženju.

Kako smo reagovali:

- Od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede 09.10.2023. zatražili smo informaciju o ukupnom broju održanih sastanaka Radne grupe, sa njihovim Dnevnim redom,
- Od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede 10.10.2023. zatražili smo informaciju da je doneto novo Rešenje o izmenama i dopunama Rešenja o formiranju Radne grupe, s obzirom da je njen sastav promenjena nakon istupanja naše članice,
- Od Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede 11.10.2023. zatražili smo informaciju da li je oformljena još jedna Radna grupa koja se bavi izmenama i dopunama kompletnog Zakona o dobrobiti životinja budući da se zadaci povereni Radnoj grupi u koju smo mi bili uključeni odnose isključivo na odredbe koje se tiču prihvatilišta.

Koji mehanizam smo koristili?

Zahtev za informaciju od javnog značaja

20.10.2023. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede putem mejla dostavilo nam je odgovor na ZPIJZ od 9. oktobra, u kome nas je obavestilo da su do sada održana samo 2 (dva) sastanka Radne grupe – prvi 16. juna i drugi 7. jula, oba u prostorijama Poljoprivrednog kluba u Beogradu. Dostavljen nam je i Zapisnik sa

prvog sastanka, budući da je jedino on zvanično usvojen.

Istog dana, dostavljen nam je i odgovor na ZPIJZ od 10. oktobra, u kome nas je Ministarstvo obavestilo da, iako je naša članica istupila iz Radne grupe, novo Rešenje u skladu sa ovom izmenom u sastavu radnog tela, nije doneto.

25.10.2023. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede dostavilo nam je odgovor i na treći ZPIJZ, u kome nas je samo obavestilo o donetim Rešenjima za postojeću Radnu grupu, od 17. i 23. februara 2023. godine.

09.11.2023. Ni nakon više od četiri meseca, od Ministarstva nismo dobili odgovor na Žalbu koju smo 15. juna uputili a u kojoj smo zbog brojnih propusta tražili ukidanje Rešenja o formiranju Radne grupe i sprovođenje ponovnog postupka za njeno obrazovanje.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Državni organ nije odgovorio na našu Žalbu nakon proteka roka od 60 dana, koji je predviđen Zakonom o opštem upravnom postupku³².

Kako smo reagovali:

- Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede uputili smo Zahtev za donošenje rešenja po Žalbi.

Koji mehanizam smo koristili?

Zahtev za donošenje rešenja po Žalbi (Primer H)

Osnov za upućivanje ovog zahteva pronašli smo u članu 19. Zakona o upravnim sporovima.

09.11.2023. Kako bi ukazali na važnost poštovanja načela zakonitosti u radu državnih organa odlučili smo da uputimo podneske i Upravnom inspektoratu.

Šta smo primetili da nije u redu:

- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u procedu izmena i dopuna Zakona o dobrobiti životinja ne pridržava se propisa u upravnom postupku i propisa o državnoj upravi;

32 Zakon o opštem upravnom postupku, "Službeni glasnik RS" br. 18/2016, 95/2018 (autentično tumačenje), 2/2023

- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u procedu izmena i dopuna Zakona o dobrobiti životinja ne pridržava se propisa vezanih za kancelarijsko poslovanje³³.

Kako smo reagovali:

- Upravnom inspektoratu uputili smo dve inicijative za vanredni inspekcijski nadzor.

Koji mehanizam smo koristili?

Inicijativa za vanredni inspekcijski nadzor - primena propisa u upravnom postupku (Primer I)

Inicijativa za vanredni inspekcijski nadzor - kancelarijsko poslovanje (Primer J)

Osnov za ove podneske pronašli smo u članovima 18., 22. i 36. Zakona o upravnoj inspekciji³⁴.

***

U ovom odeljku predstavili smo ono što smo uspeli da uradimo do sredine decembra 2023. godine, kada je publikovan ovaj info-priručnik.

Odgovori državnih organa koje u narednom periodu budemo dobili (ili koji izostanu) usmeriće naše dalje konkretne aktivnosti u pokušaju da proces koji se odvija mimo propisa poništimo i, koristeći sve dostupne mehanizme, podsetimo državne organe na obavezu zakonitog i transparentnog rada.

Informacije o postupcima i podnesci koje budemo upućivali biće dostupni na našem sajtu www.pop.org.rs.

³³ Uredba o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave, "Službeni glasnik RS" br. 21/2020, 32/2021, 14/2023 i Uputstvo o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave, "Službeni glasnik RS" br. 20/2022

³⁴ Zakon o upravnoj inspekciji, "Službeni glasnik RS" br. 87/2011

4. “Modle”

Klikom na link-naziv dopisa, možete otvoriti i pogledati originalne dokumente koji smo pripremali i upućivali državnim organima.

Nadamo se da će vam ovi primeri pomoći u sačinjavanju podnesaka. Ono što smo mi naučili jeste da je prvi važan korak u komunikaciji sa državnom upravom formulacija dopisa na način da budu precizni i jasni.

Primer A - Zahtev za pristup informaciji od javnog značaja

Primer B - Žalba Povereniku zbog ćutanja uprave

Primer C - Žalba Povereniku zbog nedobijanja traženih informacija

Primer D - Žalba Ministarstvu zbog nedostavljanja Rešenja

Primer E - Molba Republičkom sekretarijatu za javne politike za uključivanje u proces

Primer F - Odluka udruženja o istupanju iz Radne grupe

Primer G - Informacija o istupanju iz Radne grupe

Primer H - Zahtev za donošenje rešenja po Žalbi

Primer I - Inicijativa za vanredni inspekcijski nadzor - primena propisa u upravnom postupku

Primer J - Inicijativa za vanredni inspekcijski nadzor - kancelarijsko poslovanje

5. Šta još može biti korisno

Verujemo da može biti korisno da se na jednom mestu, pa zato i u okviru ovog info-priručnika, nađu i neki koraci koje su organi državne uprave u procesima izrade zakona u obavezi da urade, kako bi zainteresovana javnost znala kada i na koji način može da se u njih uključi.³⁵

Važno je znati da organi državne uprave imaju obavezu da javnost obavestavaju o svojim aktivnostima i učine dostupnim informacije o svom radu. Takođe, Zakon o planskom sistemu predviđa učešće javnosti od najranije faze izrade propisa, pa tako svi zainteresovani građani i građanke imaju pravo da zahtevaju da budu informisani o svakom od koraka koje ćemo u nastavku navesti.

1. Organ državne uprave u obavezi je da objavi obaveštenje o početku procesa izmena ili donošenja zakona i to putem svoje internet stranice i putem portala eUprava (eKonsultacije)³⁶, najmanje sedam radnih dana od dana početka izrade dokumenta.³⁷

Ukoliko organ ne objavi ove informacije, a zainteresovana javnost ipak sazna da je proces izmena ili donošenja zakona započet, svako lice može podneti organu zahtev za slobodan pristup informacijama od javnog značaja.³⁸

2. Uz ovo obaveštenje, državni organ objavljuje i osnovne informacije o planiranim rešenjima koja će biti predložena, pri čemu javnosti ostavlja rok za dostavljanje komentara - objavljeni dokumenti moraju biti u otvorenom digitalnom formatu, kako bi mogli lako da se preuzmu sa veb prezentacija.³⁹

Organima državne uprave preporučuje se da pri obaveštavanju javnosti o početku izrade predloga zakona obaveste javnost i o nameri da formiraju radnu grupu za njegovu izradu, kao i da u radne grupe uključe predstavnike i predstavnice civilnog društva na transparentan način.⁴⁰

3. Izrada analiza efekata je takođe obavezna u procesu izmena/donošenja zakona, budući da Zakon o planskom sistemu predviđa da se propisi donose na osnovu rezultata ex-ante analize i ex-post analize važećih dokumenata u toj oblasti.

35 Republički sekretarijat za javne politike "Priručnik za učešće javnosti u planiranju, izradi i praćenju sprovođenja javnih politika i propisa"

36 Portal eKonsultacije.gov.rs

37 Član 77. Zakon o državnoj upravi

38 Član 11. Zakon o državnoj upravi i član 5. Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja

39 Član 77. Zakon o državnoj upravi

40 Zaključak o usvajanju Smernica za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrta, odnosno predloga propisa, "Službeni glasnik RS" br. 8/2020, 107/2021

Iako zakon ne pripada grupi dokumenata javnih politika, Zakonom o planskom sistemu predviđeno je da se na izradu propisa shodno primenjuju članovi ovog Zakona koji se odnose na sprovođenje ex-ante analize za dokumente javnih politika⁴¹. Više o ovim dokumentima, kako se izrađuju, zbog čega su važni i šta treba da sadrže možete pronaći u Priručniku za analizu efekata javnih politika i propisa⁴².

4. Učešće javnosti je obavezno od samog početka procesa – javnost učestvuje i tokom sprovođenja ex-ante analize, a državni organ dužan je da razmotri sve dobijene sugestije i komentare i da obrazloženje o njihovom eventualnom neusvajanju.⁴³

Tokom sprovođenja analize efekata, državnom organu stoji na raspolaganju nekoliko modela konsultacija. Konsultacije putem internet stranice državnog organa i aplikacije eKonsultacije⁴⁴ su obavezne, dok organ odlučuje koje druge modele konsultacija će odabrati vodeći se time da odgovori na zahteve koji su predviđeni zakonom, odnosno da odabere onaj model koji će biti najdelotvorniji.⁴⁵

Republički sekretarijat za javne politike može da predloži državnom organu da primeni i drugačiji model od onog koji je on izabrao. Takođe, Republičkom sekretarijatu mogu da se obrate i sva zainteresovana lica upućivanjem inicijative za promenu modela konsultacija.⁴⁶

5. Državni organ je dužan da u roku od 15 dana od završenih konsultacija na svom sajtu i na portalu eKonsultacije objavi rezultate konsultacija i da posebno obrazloži razloge ako određeni komentari i sugestije nisu usvojeni.⁴⁷

I u slučaju neobjavlivanja ovih informacija, građani i građanke mogu uputiti zahtev za pristup informacijama od javnog značaja i zatražiti informacije: ko je učestvovao u konsultativnom procesu, u kom obimu su konsultacije sprovedene, koji metodi konsultacija su korišćeni, o kojim pitanjima se raspravljalo tokom konsultacija, da li je bilo primedbi, sugestija i komentara koji su uzeti u razmatranje, koji komentari su uvaženi, a koji nisu, i koji su razlozi za njihovo neprihvatanje.⁴⁸

41 Član 41. Zakon o planskom sistemu RS

42 Republički sekretarijat za javne politike "Priručnik za analizu efekata javnih politika i propisa"

43 Član 77. Zakon o državnoj upravi i član 34. Zakon o planskom sistemu RS

44 Portal eKonsultacije.gov.rs

45 Pravilnik o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata, "Službeni glasnik RS" br. 51/2019

46 Član 35. Zakon o planskom sistemu RS i član 5. Pravilnik o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata

47 Član 34. Zakon o planskom sistemu RS

48 Član 34. Zakon o planskom sistemu RS

6. Nakon sprovedenih konsultacija i na osnovu dobijenih rezultata, predlagač zakona formira radnu grupu (ili više njih) za izradu nacrtu zakona, i u njih uključuje predstavnike/ce zainteresovanih strana i ciljnih grupa.

Kada organ državne uprave odluči da u radnu grupu za izradu nacrtu zakona uključi predstavnike/ce organizacija civilnog društva, podnosi zahtev Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog⁴⁹, koje je zaduženo da u saradnji sa nadležnim organima sprovede postupak predviđen Smernicama⁵⁰. Organ državne uprave može da odluči i da ovaj postupak sprovede samostalno, uz odgovarajuće konsultacije i pružanje obaveštenja Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog.

Republički sekretarijat za javne politike može da predloži uključivanje pojedinaca/ki u radnu grupu; zainteresovana javnost isti predlog može, u formi inicijative, da uputi Republičkom sekretarijatu.⁵¹

7. Nakon izrade nacrtu zakona, sledi javna rasprava koja se obavezno sprovodi kada se bitno menja pravni režim i kada zakon uređuje pitanja koja posebno interesuju javnost. Javna rasprava traje najmanje 20 dana, a poziv za učešće sa programom javne rasprave objavljuje se na internet stranici organa državne uprave i na posebnom portalu eUprave⁵² – javnerasprave.euprava.gov.rs⁵³.

Građani i građanke ponovo imaju mogućnost da dostave svoje primedbe i sugestije na unapred utvrđenom obrascu, u pisanoj formi, putem mejl adrese organa državne uprave, ili putem pošte. Takođe, svoje primedbe i sugestije zainteresovana lica mogu iskazati i usmeno u prostorijama organa za vreme trajanja javne rasprave ili na javnim raspravama koje se održavaju o prostorijama i u vreme koje je odredio državni organ.

Predloge, primedbe i sugestije primljene u toku javne rasprave, državni organ je dužan da razmotri i informiše javnost o njihovom prihvatanju, delimičnom prihvatanju ili neprihvatanju.⁵⁴

49 Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog

50 Zaključak o usvajanju Smernica za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrtu, odnosno predloga propisa, "Službeni glasnik RS" br. 8/2020, 107/2021

51 Član 35 Zakon o planskom sistemu RS i član 5. Pravilnik o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata

52 Član 77. Zakon o državnoj upravi

53 Portal javnerasprave.euprava.gov.rs

54 Član 41. Poslovnik Vlade

8. Nakon održane javne rasprave, organ državne uprave objavljuje izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi koji ponovo mora da sadrži osnovne informacije i, obavezno, komentare koji su usvojeni i razloge zbog kojih određeni nisu.

O svakoj održanoj javnoj raspravi vodi se zapisnik, a predlagač je dužan da izveštaj o njenom sprovođenju objavi na svojoj internet stranici i na portalu eUprave najkasnije u roku od 15 dana od dana okončanja javne rasprave.⁵⁵

9. Po zaključenju javne rasprave, državni organ utvrđuje konačni tekst nacrt zakona i zajedno sa izveštajem o sprovedenoj analizi efekata, dostavlja ga najpre Republičkom sekretarijatu za javne politike na mišljenje.⁵⁶ Po dobijanju mišljenja, nacrt zakona se dostavlja Vladi, koja utvrđuje predlog Zakona, a zatim ga ona predaje Narodnoj Skupštini na usvajanje.

Ako je predlagač prethodno procenio da ne treba da sprovede ex-ante analizu efekata, dužan je da to posebno obrazloži u okviru svoje obrazložene ocene da uz nacrt zakona ne treba da se priloži analiza efekata zakona. Međutim, ako Republički sekretarijat za javne politike oceni da je ipak bilo potrebno sprovesti ovu analizu, u obavezi je da odmah obavesti predlagača o potrebi izrade i dostavljanja analize efekata, odnosno detaljne analize efekata, u kom slučaju je organ dužan da postupi u skladu sa mišljenjem pre nego što tekst nacrt zakona dostavi Vladi.⁵⁷

Da bi se izbegle nepravilnosti u okviru procesa izmena i dopuna zakona, od samog njegovog početka i pre izrade analize efekata, državni organi imaju mogućnost da pribave prethodno mišljenje Republičkog sekretarijata za javne politike o potrebi izrade analize efekata, ali i da dobiju i druge smernice o pravilnom sprovođenju ovog procesa.⁵⁸

10. Kada se predlog zakona nađe u skupštinskoj proceduri, a pre usvajanja, Narodna skupština dostavlja ga na razmatranje svojim posebnim radnim telima – odborima.⁵⁹ Predlog zakona usvaja se na zakazanoj sednici Narodne skupštine; da bi zakon bio usvojen potrebno je da za njega glasa većina narodnih poslanika/ca na

55 Poslovnik Vlade

56 Član 47. Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinih dokumenata javnih politika

57 Članovi 48. i 50. Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinih dokumenata javnih politika

58 Član 52. Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinih dokumenata javnih politika

59 Član 27. Zakon o Narodnoj skupštini

sednici na kojoj je prisutna većina narodnih poslanika/ca.⁶⁰

Narodna skupština usvojeni predlog zakona dostavlja Predsedniku Republike koji je dužan da najkasnije u roku od 15 dana od dana izglasavanja zakona (ili najkasnije u roku od sedam dana ako je zakon donet po hitnom postupku) donese ukaz o njegovom proglašenju.

Ukoliko državni organ koji je pripremao nacrt zakona nije sproveo javnu raspravu, a bio je obavezan da to uradi, nadležni odbor pri njegovom razmatranju sam određuje program javne rasprave i rok u kojem se ona sprovodi.⁶¹

Ako je odboru potrebno više informacija, odnosno stručnih mišljenja o predlogu zakona ili razjašnjenja pojedinih rešenja, razjašnjenja značajnih pitanja značajnih za pripremu predloga akta, može da organizuje javno slušanje.⁶² Građani i građanke mogu da se obrate članovima i članicama odbora putem email adresa koje su javno dostupne sa sajtu Narodne skupštine⁶³ za sastav svakog odbora, ili koristeći posebno pripremljen formular⁶⁴.

Ako Predsednik Republike odbije da ukazom proglasi zakon, uz pismeno obrazloženje vraća ga Narodnoj skupštini na ponovno odlučivanje. Ako Narodna skupština ponovo odluči o usvajanju zakona (ovog puta je za to potrebna većina svih narodnih poslanika/ca), Predsednik je dužan da proglasi tako ponovno izglasani zakon. Ako Predsednik Republike ne donese ukaz o proglašenju zakona u roku od 15 dana, ukaz donosi predsednik Narodne skupštine.⁶⁵

60 Ustav Republike Srbije

61 Član 41. Poslovnik Vlade

62 Članovi 83. i 84. Poslovnik Narodne skupštine

63 Zvanična internet prezentacija Narodne skupštine RS

64 Zvanična internet prezentacija Narodne skupštine RS - poseban formular

65 Član 113. Ustav Republike Srbije

Na jednom mestu: **Kome možemo da se obratimo?**

Republički sekretarijat za javne politike

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog

Vlada Republike Srbije

Odbori Narodne skupštine Republike Srbije

Predsednik Republike

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave - Upravni inspektorat

Upravni sud

Zaštitnik građana

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti

6. Lista zakona i drugih propisa, priručnika i portala

Zakoni, podzakonski i drugi akti, dokumenti javnih politika:

Poslovnik Narodne skupštine, "Službeni glasnik RS" br. 20/2012

Poslovnik Vlade, "Službeni glasnik RS" br. 61/2006, 69/2008, 88/2009, 33/2010, 20/2011, 37/2011, 30/2013, 76/2014, 8/2019 (dr. uredba)

Pravilnik o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata, "Službeni glasnik RS" br. 51/2019

Strategija reforme javne uprave u Republici Srbiji za period od 2021. do 2030. godine, "Službeni glasnik RS" br. 42/2021, 9/2022

Uredba o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave, "Službeni glasnik RS" br. 21/2020, 32/2021, 14/2023 i Uputstvo o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave, "Službeni glasnik RS" br. 20/2022

Uredba o metodologiji upravljanja javnim politikama, analizi efekata javnih politika i propisa i sadržaju pojedinih dokumenata javnih politika, "Službeni glasnik RS" br.8/2019

Ustav Republike Srbije, "Službeni glasnik RS" br. 98/2006, 115/2021 – Amandmani I–XXIX, 16/2022

Zaključak o usvajanju Smernica za uključivanje organizacija civilnog društva u radne grupe za izradu predloga dokumenata javnih politika i nacrtu, odnosno predloga propisa, "Službeni glasnik RS" br. 8/2020, 107/2021

Zakon o dobrobiti životinja, "Službeni glasnik RS" br. 41/2009

Zakon o državnoj upravi, "Službeni glasnik RS" br. 79/2005, 101/2007, 95/2010, 99/2014, 30/2018 (dr. zakon), 47/2018

Zakon o Narodnoj skupštini, "Službeni glasnik RS" br. 9/2010

Zakon o opštem upravnom postupku, "Službeni glasnik RS" br. 18/2016, 95/2018 (autentično tumačenje), 2/2023

Zakon o planskom sistemu RS, "Službeni glasnik RS" br. 30/2018

Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, “Službeni glasnik RS” br. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010, 105/2021

Zakon o upravnoj inspekciji, “Službeni glasnik RS” br. 87/2011

Priručnici:

Đurović, A. i dr. “Pogledi na partnerstvo: Javne politike i prakse učešća organizacija civilnog društva u procesima donošenja odluka”, Beogradska otvorena škola, Beograd (2022) (https://downloads.bos.rs/publikacije/Pogledi_na_partnersvo_za_WEB_FINALNA_VERZIJA.pdf, Pristupljeno: 14.12.2023.)

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti “Kratik vodič kroz slobodan pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti”, Beograd (2023) (https://www.poverenik.rs/images/stories/dokumentacija-nova/Publikacije/Kratik_vodi%C4%8D_kroz_slobodan_pristup_informacijama/Vodic_web.pdf, Pristupljeno: 14.12.2023.)

Republički sekretarijat za javne politike “Priručnik za analizu efekata javnih politika i propisa”, Beograd (2020) (<https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Prirucnik-za-analizu-efekata-javnih-politika-i-propisa-21012021-1-srb.pdf>, Pristupljeno: 14.12.2023.)

Republički sekretarijat za javne politike “Priručnik za učešće javnosti u planiranju, izradi i praćenju sprovođenja javnih politika i propisa”, Beograd (2021) (<https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Final-Public-Consultation-Manual-16-07-2020-for-publication-v3.pdf>, Pristupljeno: 14.12.2023.)

Republički sekretarijat za javne politike “Priručnik za upravljanje javnim politikama”, Beograd (2021) (<https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Prirucnik-za-upravljanje-javnim-politikama-sa-aneksima-za-objavljivanje-07-09-2021.pdf>, Pristupljeno: 14.12.2023.)

Portali i sajtovi:

Portal eKonsultacije.gov.rs

Portal javnerasprave.euprava.gov.rs

Portal pravno-informacioni-siste.rs

Zvanična internet prezentacija Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog

Zvanična internet prezentacija Narodne skupštine Republike Srbije

Zvanična internet prezentacija Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti

Zvanična internet prezentacija Republičkog sekretarijata za javne politike

Info-priručnik “Kako smo reagovali na nepravilnosti u procesu izmene zakona?” pripremile su članice i saradnice udruženja “POP – podrška, obrazovanje, pravo” Milana Milovac, Ivana Milovac, Višnja Nežić, Tanja Stanić i Tijana Radivojević.

Zahvaljujemo se organizacijama i pojedincima/kama koji su podelili svoje iskustvo sa nama, kao i svima koji su nam, u okviru svoje struke i/ili interesovanja, pomogli da info-priručnik bude baš ovakav.